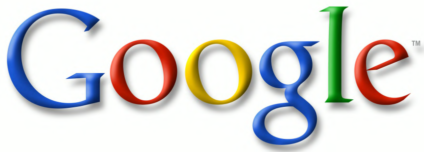
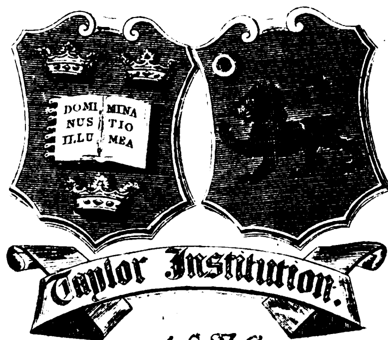
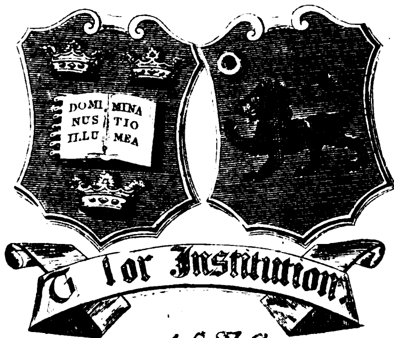

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

DOMI MINA
NUS TIO
ILLU MEA
Taylor Institution

Gildet paa Solhoug.

Skuespil i tre Akter

af

Henrik Ibsen.

Christiania.
Chr. Tønsbergs Forlag.
Trykt af H. J. Sørum.
1856.

Gildet paa Solhoug.

Personerne:

Bengt Gauteson, Herre til Solhoug.
Margit, hans Hustru.
Signe, hendes Søster.
Gudmund Alfson, deres Frænde.
Knut Gjæsling, Kongens Foged.
Erik fra Hægge, hans Ven.
Første Huuskarl.
Anden Huuskarl.
Kongens Sendebud.
En gammel Mand.
En Pige.
Gjæster, Herrer og Fruer.
Mænd i Gudmunds Følge.
Svende hos Knut Gjæsling.
Karle og Terner paa Solhoug.

(Handlingen foregaaer paa Solhoug i Begyndelsen af det fjortende Aarhundrede.)

Første Akt.

En stadselig Stue med Dør i Baggrunden og paa begge Sider. Tilhøire et Bord med en Mængde forskjellige Fruentimmersmykker i Tidens Smag. Tilvenstre et større Bord med Sølvkruse, Bægre, o. s. v. Døren i Baggrunden fører ud til en aaben Svalegang, hvorigjennem sees et vildt Fjordparti.

Første Scene.

Bengt, Margit, Knut og **Erik** (sidde om Bordet tilvenstre). I Baggrunden **Knuts Mænd**.

(Naar Tæppet gaaer op, høres Kirkeklokker, der ringe til Høimesse fra en nærliggende Kirke.)

Erik

(idet han reiser sig fra Bordet).

Og nu, kort og godt, hvad Svar har I at give mig paa mit Ærinde som Knut Gjæslings Beilermand?

Bengt

(med et uroligt Blik til Margit).

Ja, jeg — jeg tænker nu — (da hun tier.) Ja, Margit! lad os først høre, hvad Du mener.

Margit (reiser sig).

Herr Knut Gjæsling! det var mig længe vitterligt, hvad Erik fra Hægge nys fremsatte om Eder. Jeg veed fuldtvel, at I stammer fra en berømmelig Slægt; I er rig paa Gods og Guld, og vor kongelige Herre er Eder synderlig bevaagen.

Bengt (til Knut).

Synderlig bevaagen, — det siger jeg ogsaa.

Margit.

Og visseligen kunde ikke min Søster kaare sig nogen bedre Huusbond.

Bengt.

Ingen bedre; det er lige det Samme, som jeg tænker.

Margit.

Dersom I ellers kan formaa hende til at fatte Godhed for Jer.

Bengt
(ængstelig og halv sagte til Margit).

Men, — men, min kjære Hustru!

Knut
(idet han springer op fra Bordet).

Jasaa, Fru Margit! I mener, at Eders Søster —

Bengt
(søger at berolige ham).

Nei vent, Knut Gjæsling! vent nu; I maa forstaa os ret.

Margit.

Saalidet kan mine Ord krænke Jer; min Søster kjender Eder jo kun af Rygtet, og Eders Rygte klinger ilde for hoviske Øren.

Eders Fædres Gaard er et utrygt Hjem
Mellem alle de vilde Gjæster; —
Baade Nat og Dag har J Gilde med dem,
Christ hjælpe den Ungmø, J fæster!
Christ hjælpe den Ungmø, J lokker med Guld,
Med Gods eller grønne Skove, —
Snart vil J see hende sorrigfuld
At længes under Muldet at sove!

Erik.

Nu ja, Knut Gjæsling lever sandtnok noget vildt og ustyrligt; men det ændrer sig nok, naar Signe bliver hans Hustru.

Knut.

Og vel skal J mærke Jer dette, Fru Margit! Det kan være en Uge siden, at jeg var til Drikkegilde paa Hægge hos Erik, som der staaer; Øllet var stærkt, og da det led ud paa Kvælden, gjorde jeg det Løfte, at Signe, Eders fagre Søster, skulde vorde min Viv før Aaret var omme. Aldrig skal J sige Knut Gjæsling paa, at han har brudt noget Løfte; J seer da vel, at J maa kaare mig til Eders Søsters Huusbond, enten med det Gode eller med det Onde!

Margit.

Før det skal ske, vil jeg ikke fordølge,
J maa skille Jer af med Jert ravende Følge;

I maa ikke længer med Skrig og med Larm
Jage rundt Bygden tilhest og i Karm;
I maa tæmme den Gru, som langveis staaer
Af Knut Gjæslings Komme til Bryllupsgaard.
Høvisk maa I tee Jer, naar I rider til Gilde;
Øxen skal I hjemme bag Stuedøren stille;
I veed, den sidder løs i Jer Haand, naar Mjød
Og Øl har gjort Jer Panden fortumlet og rød.
Ærbare Kvinder skal I lade med Fred;
Lad Hvermand beholde sit Eie;
I maa ikke frækt skikke Nogen den Besked,
At, hvis han er klog, saa ta'er han Ligskjorten med,
Naar han færdes paa Eders Veie!
Og arter I Jer saadan til Aaret gaaer ud,
Saa kunde I nok vinde Jer min Søster til Brud.

Knut
(med indædt Harme).

I veed snildt at belægge Eders Ord, Fru Margit! Forsandt, I burde være Præst og ikke Eders Huusbonds Frue.

Bengt.

Aa, for den Sags Skyld, saa kunde nok jeg ogsaa —

Knut
(vedbliver uden at agte paa ham).

Men vel skal I mærke Jer, at havde en vaabenkyndig Mand talt mig til paa saadan Viis som I, saa —

Bengt.

Nei, men hør nu, Herr Gjæsling, I maa forstaa os!

Knut (som før).

Nu, kort og godt, saa skulde han fornummet, at Øxen sidder mig løs i Haanden, som I fornylig sagde.

Bengt (afsides).

Der har vi det. (Sagte til Margit) Margit! Margit! Dette her gaaer aldrig godt.

Margit (til Knut).

I bad om ærligt Svar, og det har jeg givet Jer.

Knut.

Vel, vel, jeg vil heller ikke regne det saa nøie med Jer, Fru Margit! I har mere Kløgt og Betænksomhed end alle vi Andre tilhobe. Der er min Haand; kanhænde der er skjællig Grund for alle de haarde Ord, I sagde mig.

Margit.

Det maa jeg lide; nu er I jo alt paa god Vei til at bedre Jer. Og hør nu mit Ord; vi holde et Gilde her paa Solhoug idag.

Knut.

Et Gilde?

Bengt.

Ja, I skal vide, Herr Gjæsling, det er vor Bryllupsfest. Idag for tre Aar siden blev jeg Fru Margits Mand.

Margit
(afbryder ham noget utaalmodig).

Som jeg sagde, vi holde Gilde idag. Naar I nu kommer

fra Kirken og har røgtet Eders øvrige Ærinder, saa rider I hid igjen og tager Del i Laget; I kan da lære min Søster at kjende.

Knut.

Vel, Fru Margit! jeg takker Jer; dog var det ikke for at søge Kirken, jeg red herned imorges. Min Reise gjælder Gudmund Alfsøn, Eders Frænde.

Margit (overrasket).

Ham, min Frænde! Hvor vil I søge ham?

Knut.

Hans Gaard ligger jo bag ved Næsset, paa den anden Side af Fjorden.

Margit.

Men han selv færdes langveis herfra.

Erik.

Sig ikke det, han turde være nærmere, end I tænker.

Knut (sagte).

Ti stille!

Margit.

Nærmere? Hvad mener I?

Knut.

Har I da ikke hørt, at han er kommen tilbage til Norge, ifølge med Kantsleren Audun af Hægrenæs, som var sendt til Frankrig for at hente vor nye Dronning.

Margit.

Det er ret nok; men Kongens Bryllup holdes i disse Dage med stor Pragt i Bergen, og der er Gudmund Alfsøn med.

Bengt.

Ja, og der kunde vi ogsaa have været med, dersom min Hustru havde villet.

Erik (sagte til Knut).

Fru Margit veed da ikke?

Knut (sagte).

Det synes saa; men lad Dig ikke mærke med Noget. (høit) Nu, Fru Margit, jeg faaer ligefuldt tage afsted paa Lykke og Fromme; ved Kvældstid kommer jeg igjen.

Margit.

Og I faaer da vise, om I mægter at styre Jert vilde Sind.

Bengt.

Ja, mærk Jer det!

Margit.

I rører ikke Eders Øxe, hører I, Knut Gjæsling!

Bengt.

Hverken Eders Øxe eller Eders Kniv, eller hvad andet Værge, I bringer med Jer.

Margit.

Thi da kan I ingensinde haabe paa noget Slægtskab med mig.

Bengt.

Nei, det har vi fast bestemt os til.

Knut (til Margit).

Vær I kun rolig!

Bengt.

Og naar vi har bestemt os til Noget, saa staaer det fast.

Knut.

Det kan jeg lide, Herr Bengt Gautesøn! Jeg har det paa samme Sæt, og jeg har nu engang drukket paa Slægtskab mellem os; I faaer see til, om ikke jeg ogsaa holder fast ved mit Ord. Guds Fred til ikvæld! (Han gaaer med sine Mænd ud i Baggrunden. Bengt følger dem til Døren. Ringningen er imidlertid ophørt.)

Anden Scene.

Margit. Bengt.

Bengt.

Det bares mig for, som han truede os, da han gik.

Margit (adspredt).

Ja, saadan lod det.

Bengt.

Knut Gjæsling er ikke god at komme ud for; og naar jeg tænker mig om, saa gav vi ham ogsaa altfor mange umilde Ord. Naa, lad os ikke være urolige derover; idag maa vi være lystige, og dertil, mener jeg, vi har god Grund begge To.

Margit
(med skjult Bitterhed).

Ja, tilvisse!

Bengt.

Jeg var ikke ganske ung, da jeg beilede til Dig, det er sandt; men den rigeste Mand paa mange, mange Mile, det veed jeg vist, at jeg var. Du var en fager Ungmø, af ædel Slægt; men Medgiften skulde ikke friste nogen Frier.

Margit (for sig selv).

Og dog var jeg dengang saa rig.

Bengt.

Hvad sagde Du, min Hustru?

Margit.

O Intet, Intet! Jeg vilde pynte mig med Perler og Ringe, det er jo min Glædesfest ikvæld.

Bengt.

Retsaa, det maa jeg lide; lad mig see, Du klæder Dig i din bedste Stads, saa vore Gjæster kan sige lyksalig hun, som fik Bengt Gauteson til Huusbond. Men nu maa jeg ud i Madburet, der er fuldt op at tage vare paa idag. (Gaaer ud til Venstre.)

Tredie Scene.

Margit (alene).

Margit
(synker mat om i en Stol til Høire og siger efter en Pause).

Vel var det, han gik; naar jeg seer ham herinde,
Det er mig som Blodet holdt op at rinde;

Det er som en kold, en knugende Magt
Havde sig rundt om mit Hjerte lagt!

(Heftigt, med frembrydende Taarer.)

Han er min Huusbond, jeg er hans Viv! —
Hvorlænge varer et Menneskes Liv?
Gud fri mig! Kanhænde, halvhundrede Aar —
Og jeg — i det tre og tyvende gaaer!

(Roligere, efter et Øieblikś Taushed.)

Det er tungt at sukke bag gylden Muur,
Det er tungt at sidde saa længe i Buur!

(Tager mekanisk fat paa Smykkerne, der ligge foran hende paa Bordet og begynder under det Følgende at pynte sig.)

Med Perler og Ringe alt som bedst
Han bad at jeg smykke mig skulde;
Det var mig en gladere Høitidsfest,
Om jeg stædtes til Ro under Mulde! —
Dog, jeg vil ikke mere tænke derpaa;
Jeg kjender en Vise som kan Sorgen forslaa.

(Synger.)

1.

Bjergkongen red sig under Ø,
(Saa klageligt rinde mine Dage)
Vilde han fæste den væne Mø.
(Ret aldrig Du kommer tilbage.)

2.

Bjergkongen red til Herr Haakens Gaard,
(Saa klageligt rinde mine Dage)
Liden Kirsten stod ude, slog ud sit Haar.
(Ret aldrig Du kommer tilbage.)

3.

Bjergkongen fæsted' den væne Viv,
(Saa klageligt rinde mine Dage)
Han spændte en Sølvgjord omkring hendes Liv.
(Net aldrig Du kommer tilbage.)

4.

Bjergkongen fæsted' den Lillievaand,
(Saa klageligt rinde mine Dage)
Med femten Guldringe til hver hendes Haand.
(Net aldrig Du kommer tilbage.)

5.

Tre Sommere gik, og der gik vel fem;
(Saa klageligt rinde mine Dage)
Kirsten sad i Bjerget i alle dem.
(Net aldrig Du kommer tilbage.)

6.

Fem Sommere gik, og der gik vel ni,
(Saa klageligt rinde mine Dage)
Liden Kirsten saae ikke Solen i Li.
(Net aldrig Du kommer tilbage.)

7.

Dalen har Blomster og Fuglesang,
(Saa klageligt rinde mine Dage)
I Bjerget er der Guld og en Nat saa lang.
(Net aldrig Du kommer tilbage.)

Den Vise sang Gudmund saamangen Kvæld,
Da han var hos min Fader hjemme;
Der er Noget deri — jeg veed ikke selv, —
Der er Noget, som jeg aldrig kunde glemme.

Der er Noget, som mægtigt fyldte min Hu,
Som jeg aldrig forstod, som jeg grubler paa endnu.
(Forfærdet, idet hendes Øine falde paa Ringene og de øvrige Smykker.)
Røde Guldringe! Beltet om mit Liv!
Med Guld var det Bjergkongen fæsted' sin Viv!
(Hun synker ned i Stolen og bedækker Ansigtet med sine Hænder.)
Vee mig! Selv er jeg Bjergkongens Brud!
Og Ingen, Ingen kommer for at løse mig ud!

Fjerde Scene.

Margit. Signe
(kommer hurtig ind fra Baggrunden).

Signe.

Margit! Margit! Han kommer!

Margit
(springer op, idet hun søger at fatte sig).

Kommer? Hvem kommer?

Signe.

Gudmund, vor Frænde!

Margit.

Gudmund Alfsøn her, — hvor kan Du tro —

Signe.

O, jeg er vis derpaa.

Margit.

Gudmund Alfsøn er jo med til Bryllupsgildet i Kongsgaarden, det veed Du ligesaa godt som jeg.

Signe.

Kan være; men jeg er dog sikker paa, det var ham.

Margit.

Du har da seet ham?

Signe.

O, nei, nei! men nu skal Du høre!

Margit.

Fortæl, fortæl!

Signe.

Det var sig aarle, da Klokkerne klang,
Mig lysted' at ride til Kirke;
De vildene Fugle kviddred' og sang
Alt mellem Siljer og Birke.
Der var en Gammen i Luft og i Li,
Kirketiden fast var omme, —
Thi alt som jeg red ad den skyggefulde Sti,
Mig vinked' hver Rosenblomme.
Jeg trined' saa tyst paa Kirkegulvet ind; —
Præsten stod høit i Choret,
Han sang og læste; med Andagt i Sind
Lytted' Mænd og Kvinder til Ordet.
Da klang der en Røst over Fjorden blaa,
Mig tykkedes, alle de Billeder smaa
Vendte sig om for at lytte derpaa.

Margit.

Hvad mere, Signe! Tal ud, tal ud!

Signe.

Det var som et dybt, et ufatteligt Bud
Maned' mig udenfor Kirkens Muur
Over Hei og Dal, gjennem Li og Ur.
Mellem hvide Birke jeg lyttende skred,
Jeg vandrede fast som i Drømme, —
Øde stod bag mig det hellige Sted;
Thi Præst og Kirkefolk vandrede med,
Mens det koglende Kvad monne strømme.
Der var saa stille paa Kirkesti,
Mig tykkedes, at Fuglene lytted' i Li,
At Lærken daled' og Gjøgen taug,
Og at det svared' fra Fjeld og Haug.

Margit.

Bliv ved!

Signe.

Da korsed' sig Mand og Kvinde;
(lægger Haanden paa Hjertet.)
Men sælsomme Tanker steg op herinde. —
Fuldtvel jeg kjendte den deilige Sang;
Gudmund har sjunget den mangen Gang;
Gudmund har sjunget den mangen Kvæld,
Og Alt, hvad han har sjunget, det mindes jeg vel.

Margit.

Og Du troer det skulde være —?

Signe.

Jeg veed det forvist!

Tro mig, mit Ord skal Du sande.
Kommer ikke hver en liden Sangfugl tilsidst
Igjen fra de fremmede Lande?
Jeg veed ikke selv, men jeg er saa glad; —
Der falder mig ind — Margit, veed Du hvad?
Hans Harpe har hængt saalænge
Paa Væggen derinde; jeg vil tage den ned,
Jeg vil pudse den blank og stille den bered
Og stemme dens gyldne Strænge.

Margit (tankefuldt).

Gjør, som Dig lyster —

Signe

(seer bebreidende paa hende).

Det er ikke Ret;

(venligt, idet hun omfavner hende).

Naar Gudmund kommer, vil Du atter vorde let
Tilsinds, som da Signe var liden.

Margit

(halvt for sig selv).

Ak, Mangt har forandret sig siden!

Signe.

Margit! Du skal være fro og glad!
Har Du ikke Terner og Svende?
I dit Kammer hænger kostelige Klæder paa Rad;
O, Christ! hvilken Rigdom uden Ende!
Om Dagen kan Du ride Dig i Lunden sval,
At vejde den vilde Raa;

Om Natten kan Du sove i Fruersal
Paa Silkebolsterne blaa.

Margit
(uden at agte paa hende).

Og han skulde komme til Solhoug som Gjæst!

Signe.

Hvad siger Du?

Margit (fatter sig).

Intet! — Gaa, smyk Dig som bedst!
Min Lykke, som Du saa lydt monne prise,
Kunde times Dig selv.

Signe.

Hvad mener Du vel?

Margit
(betragter hende kjærligt og stryger hendes Haar tilside).

Jeg mener, — nu ja, det vil sig jo vise —
Jeg mener, hvis en Beiler red sig hid ikvæld —?

Signe.

En Beiler! Til hvem?

Margit.

Til Dig!

Signe (leende).

Til mig?
O, da er han kommen paa den urette Vei.

Margit.

Hvad vilde Du svare, hvis høvisk han bad
Om din Tro?

Signe.

Jeg vilde svare, jeg er for glad
Til at tænke paa Beilere eller paa Sligt!

Margit.

Men hvis han var mægtig, hvis hans Huus var rigt?

Signe.

O, var han selv Konge, med Hallen fuld
Af dyre Klæder og røden Guld,
Det skulde saa lidet mig friste!
Nu bæres det mig for, jeg er rig nok med mig selv,
Med Sommer og Sol og den susende Elv,
Med Dig og de Fugle paa Kviste!
Kjære Søster min! her vil jeg bygge og bo,
Og at skjænke nogen Beiler min Haand og min Tro,
Dertil har jeg ikke Tid, dertil er jeg for fro!

(Hun iler syngende ud tilvenstre.)

Femte Scene.

Margit. Strax efter **Bengt** fra Baggrunden.

Margit
(efter en Pause).

Gudmund Alfsøn skulde komme her, her til Solhoug? Nei, nei, det kan ikke være. Signe havde hørt ham synge, sagde hun; — naar jeg hørte Granerne suse dybt derinde i Skoven, naar jeg

hørte Fossen rulle, og Fuglene kviddre i Trætoppene, bares det da mig ikke tidt nok for som Gudmunds Kvæder blandede sig alt imellem, — og selv var han dog langveis herfra. Signe har skuffet sig selv; Gudmund kommer ikke.

Bengt

(kommer hurtig fra Baggrunden).

En sjelden Gjæst, min Hustru!

Margit.

Og hvem?

Bengt.

Gudmund, din Frænde! (Raaber ud til Høire) Det bedste Gjæstekammer maa holdes rede og paa Stand!

Margit.

Han er da alt paa Gaarden?

Bengt

(seer ud igjennem Døren i Baggrunden).

Ikke saa lige endnu; men længe vil det ikke vare, (raaber ud til Høire.) Den snittede Egeseng med Dragehovederne! (Til Margit.) Hans Vaabendrager bragte Bud og Hilsen fra ham, selv følger han efter.

Margit.

Hans Vaabendrager? Kommer han hid med Vaabendrager?

Bengt.

Ja, det skulde jeg vel mene! En Vaabendrager og sex rustede Mænd følge ham. Nu ja, han er jo ogsaa en heel anden Mand, end dengang han for syv Aar siden drog ud af Bygden. Men

jeg maa ud at tage imod ham. (Raaber ud.) Læg Gyldenlæders Sadlen paa min Hest! Alle mine Karle skal følge med i Optog, lige ned til Stranden. Og hør, glem ikke Bidslet med Ormehovederne. (Idet han spænder Sværdet om sig.) Slig en Herre — Christ fri mig vel! Ham maa vi tage imod med Ære, med stor Ære!

(Gaaer ud i Baggrunden.)

Sjette Scene.

Margit. — Strax efter **tre Terner** fra Venstre.

Margit.

Han vandred' fra Bygden som den fattigste Svend;
Nu kommer han med Væbner og med rustede Mænd.
Hvad vil han? Er det hans Agt at see,
Om bittert jeg nages af Kummer og Vee?
Lyster det ham at prøve og friste,
Hvad jeg mægter at bære, før Hjertet maa briste?
Mener han, at — ha, prøv kun derpaa,
Saa ringe en Fryd skal Du deraf faa!

(Hun vinker; Ternerne komme ind.)

I høre mig vel, mine Terner smaa!
I bringe mig paa Stand min Silkekaabe blaa,
I følge mig flux i Fruerstuen ind
At klæde mig høvisk i Fløiel og Skind;
To af Jer skal klæde mig i Guld og i Maar,
Den Tredie skal vinde Perler i mit Haar.
I bære mig alle mine Smykker derud.

(Ternerne gaa ud til Venstre med Skrinene o. s. v. **Margit** vedbliver efter et Øieblikks Taushed:)

Saa vil jeg! Margit er jo Bjergkongens Brud;
Vel! jeg faaer at bære mit kongelige Skrud.

(Gaaer ud til Venstre.)

Syvende Scene.

Bengt fører **Gudmund Alfsøn** ind fra Baggrunden.

Bengt.

Og endnu engang, hil Eder under Solhougs Tag, min Hustrus Frænde!

Gudmund.

Jeg takker Jer; — og hvordan gaaer det hende? Hun lider dog vel i alle Maader, vil jeg tro?

Bengt.

Ja, det kan I sværge paa, hun gjør. Der fattes hende Intet. Hele fem Terner kan hun byde og raade over; en fuldsadlet Ganger staaer rede, saasnart det kun lyster hende; naa, snart sagt, saa har hun alt, hvad en hovisk Kvinde kan begjære for at være fornøiet i sine Kaar.

Gudmund.

Og Margit, hun er da vel fornøiet?

Bengt.

Gud og Hvermand skulde tro, hun maatte være det, men sælsomt nok —

Gudmund.

Hvad mener I?

Bengt.

Ja, enten I nu vil tro det eller ikke, saa bæres mig for, at Margit var heel lystigere til Sinde, alt imens hun levede i fattige Kaar, end siden hun blev Frue paa Solhoug.

Gudmund
(for sig selv).

Jeg vidste det jo nok, saadan maatte det gaa!

Bengt.

Hvad siger I, Frænde?

Gudmund.

Jeg siger, høiligen undrer mig, hvad I der fortalte om Eders Hustru.

Bengt.

Ja, mener I da ikke, det gaaer mig ligedan? Jeg vil aldrig gjælde for en ærlig Riddersmand mere, dersom jeg skjønner, hvad hun yderligere kan ønske sig. — Jeg er om hende saa lang Dagen er, og Ingen skal kunne sige mig paa, at jeg holder hende strengt; alt Tilsyn med Huus og Gaard har jeg ogsaa taget paa mig, og ikke desmindre, — naa, I var jo altid en lystig Svend, jeg tænker nok, I bringer Solskin med Jer. Tys, der kommer Fru Margit! Lad Jer nu ikke mærke med, at jeg —

Ottende Scene.

De Forrige. — Margit (i rig Dragt fra Venstre).

Gudmund
(iler hende imøde).

Margit, kjære Margit!

Margit
(fremmed, idet hun hilser ham).

Forlad mig, Herr Ridder! men — (som om hun først nu gjenkjendte ham.) Forsandt, hvis jeg ikke fejler, saa er det Gudmund Alfsøn!
(Vil række ham Haanden.)

Gudmund
(uden at modtage den).

Og Du kjendte mig ikke strax igjen?

Bengt (leende).

Nei, men Margit, hvad tænker Du dog paa? (Vedblivende at lee.) Jeg meldte Dig jo nylig, at Gudmund —

Margit
(idet hun gaaer over til Bordet til Høire).

Tolv Aar er en lang Tid, Gudmund! Den friskeste Urt kan dø i tiende Led imens —

Gudmund.

Det er syv Aar siden vi sidst saaes.

Margit.

Tilvisse, der maa være længere siden.

Gudmund
(seer stivt paa hende).

Jeg kunde fristes til at tro det, men det er dog, som jeg siger.

Margit.

Heel sælsomt! Jeg var dog et Barn dengang, og det tykkes mig en evig lang Tid, siden jeg var Barn. (Kaster sig ned i en Stol.) Naa, sæt Eder, min Frænde! Hvil Eder ud, ikvæld skal I dandse og forlyste os med Eders Sang. (Med et tvungent Smiil.) Ja, I veed da vel, vi er glade her paa Gaarden idag, — vi holde Gilde!

Gudmund.

Det blev mig sagt, ret som jeg treen ind paa Thunet. (Afklædes.) Havde jeg vidst det tidligere, var jeg neppe kommen.

Bengt.

Ja, idag for tre Aar siden blev jeg —

Margit (afbrydende).

Min Frænde har alt hørt det. (Til Gudmund.) Vil I ikke lægge Eders Kappe bort.

Gudmund.

Jeg takker Eder, Fru Margit, men det bæres mig for, som her er koldt, — koldere end jeg havde ventet.

Bengt.

Nu, ved mit gode Sverd, da er jeg varm for os Begge, men jeg har ogsaa fuldt op at tage vare paa. (Til Margit.) Lad nu ikke Tiden falde lang for vor Gjæst saalænge; — I kan jo snakke sammen om gamle Dage. (Vil gaa.)

Margit (tvivlraadig).

Gaaer Du? Vil Du ikke heller —?

Bengt
(leende til Gudmund, idet han kommer tilbage).

Seer I vel, Herr Bengt til Solhoug er Manden, som forstaaer at færdes mellem Kvindfolk. Der er ikke den Stund saa kort, at min Hustru kan være mig foruden. (Til Margit, idet han tager hende under Hagen.) Vær Du trøstig, jeg skal snart være hos Dig.

(Gaaer ud i Baggrunden.)

Margit (afsides).

O, Kval og Harm, at maatte lide alt dette!

Niende Scene.

Margit. Gudmund.

Gudmund
(efter en Pause).

Hvor lider Signe, Eders Søster kjære?

Margit.

Jeg takker, heel vel!

(Pause.)

Gudmund.

Det blev sagt, hun skulde være
Hos Eder!

Margit.

Her har hun været siden jeg —
(retter pludselig sine Ord.)
For tre Aar siden kom hun til Solhoug med mig.
(Kort Pause.)
Hun triner vel snart i Stuen herind.

Gudmund.

Hun havde fordum saa vennesælt Sind,
Hun kjendte ei List eller Rænke!
Naar jeg kommer ihu hendes Øine blaa,
Jeg maa paa Guds Engle tænke.
Dog, Mangt kan i syv Aars Tid forgaa;

Sig mig, — mens fjernt fra Bygden jeg vandred',
Har ogsaa hun sig saa stærkt forandret?

Margit
(tvungent, spøgende).

Hun ogsaa? Er det i Kongens Gaard
Slig høvisk Tale I lærer?
I minder mig om, hvordan Tiden tærer —

Gudmund.

Margit, heel vel mine Ord I forstaaer.
Engang var I mig Begge saa blide,
I græd, da jeg skulde fra Bygden ride.
Vi loved' at holde som Søskende sammen
I Fryd og i Vee, i Nød og i Gammen.
I lyste som en Sol mellem Jomfruer smaa,
Saa viden om Lande Eders Ry monne gaa.
Fuldt vel er I endnu saa fager en Kvinde;
Men Solhougs Frue, kan jeg mærke, har glemt
Den fattige Frænde, — saa umildt er I stemt,
I, der engang var saa vennesæl til Sinde.

Margit
(med frembrydende Følelse).

Ja engang — !

Gudmund
(betragter hende deeltagende og siger efter en Pause med dæmpet Stemme.)

Eders Huusbond bød os at korte
Tiden med at melde om Gammelt og Kjært.

Margit (heftigt).

Nei, nei ikke derom!

(Roligere.)

Det falder mig saa svært
At mindes. Den Ting gad jeg aldrig lært,
Meld heller om de Aar, I var borte;
Den Tid er vel ei paa Bedrift saa arm,
Meget maa I kunne mig berette;
Derude er jo Verden baade rig og varm,
Der er Sindet og Tankerne lette.

Gudmund.

I Kongens Hal var jeg aldrig saa fro,
Som dengang jeg var Smaadreng i den fattige Bo.

Margit
(uden at see paa ham).

Og jeg — hver Dag jeg paa Solhoug boede,
Takked' Himlen, at den gjorde mine Kaar saa gode.

Gudmund.

Vel Eder, dersom I kan takke fordi —

Margit (heftigt).

Og er jeg da ikke hædret og fri,
Kan jeg ikke byde, som det huer mig bedst,
Kan jeg ikke, alt som det lyster mig, raade?
Her er jeg den Første, Ingen sidder mig næst,
Og det, veed I, var mig altid til Maade.
I tænkte nok at finde mig kummerlig og træt;
Men I seer, jeg er fro, mit Sind er let;

See derfor kunde I sparet Jert Komme
Til Solhoug, det vil Jer kun lidet fromme!

Gudmund.

Hvad mener I, Fru Margit?

Margit.

Tilfulde jeg veed,
Hvad der fører Jer hid i min enlige Stue.

Gudmund.

I veed, hvi jeg kommer, og det er Jer ikke med?
(Tager sin Hat.)
Guds Fred og Farvel da, min ædle Frue!

Margit
(der imidlertid har reist sig).

Det var Eder mere til Ære, ifald
I var bleven, hvor I var, i Kongens Hal.

Gudmund.

I Kongens Hal! Kan I spotte min Nød!

Margit.

Eders Nød! Nu høit maa I hige, Frænde,
Jeg gad vide, hvor I tænker at ende!
I kan Eder klæde i Fløiel rød,
Er Kongens Mand, eier Gods og Guld —

Gudmund.

Bedst maa I vide, om Lykken er mig huld;

I sagde fornylig, fuldtvel I vidste
Mit Ærind paa Solhoug!

Margit.

Det veed jeg forsand!

Gudmund.

Da kjender I og, hvad jeg nys maatte friste; —
Da veed I, jeg er en fredløs Mand!

Margit
(med den høieste Overraskelse).

Fredløs! Du, Gudmund!

Gudmund.

Det er jeg forvist!
Dog sværger jeg dyrt ved den hellige Christ,
Havde jeg kjendt Eders Tanker og Sind,
Aldrig var jeg trinet paa Solhoug ind!
Jeg meente, I endnu var mild og god,
Alt som dengang jeg Eder forlod;
Men jeg vil ikke trygle, — Skoven er stor,
Og sikker er min Haand og min Bue;
Langt heller være Heiens Steen mit Bord
Og Bjørnehiet min Stue!
(Vil gaa.)

Margit.

Fredløs! Nei bliv; jeg sværger Dig til,
Slet Intet jeg derom vidste!

Gudmund.

Det er, som jeg siger. Mit Liv staaer paa Spil,
Og Livet vil Hvermand friste!
Tre Nætter laa jeg som Hunden ude,
Paa Fjeldet jeg hvilte mine mødige Been
Og læned' mit Hoved til Urens Steen.
At tigge om Ly, om Bolster og Pude
I Fremmedmands Huus, det var mig for tungt;
Min Tro var jo freidig, mit Haab var ungt!
Jeg tænkte, naar Du til Solhoug kommer,
Da er Du frelst fra al din Kvide,
Der finder Du Venner, paa dem kan Du lide. —
Men Haabet er skjørt som Markens Blommer!
Eders Huusbond mødte mig med Horn og Kruus,
Han aabnede for mig baade Dør og Porte;
Men øde tykkes mig Eders Huus,
Hallen er mørk, mine Venner er' borte.
Nu godt, jeg stiger paany tilfjelds!

(Vil gaa.)

Margit.

O, hør mig!

Gudmund.

Mit Sind er ei som en Træls!
Nu tykkes mig Livet en usselig Gave;
Det agter jeg fast for Intet værd.
Skriinlagt har I Alt, hvad der var mig kjært,
Mit fagreste Haab jeg maatte begrave!
Farvel da, Fru Margit!

Margit.

Nei, Gudmund, hør!

Ved Gud og Mænd —

Gudmund.

Forlyst Dig som før,

Lev Du i Gammen og Ære;
Saalidet skal Gudmund mørkne din Dør,
Ret aldrig han skal Dig besvære.

Margit.

Nu er det nok! Dine bittre Ord
Vil volde Dig Meen og Kvide!
Havde jeg vidst, at Du fredløs foer
Alt over Strande saa vide, —
Tro mig, da var det min kjæreste Dag,
Da Du trined' ind under Solhougs Tag,
Da var det forvist min gladeste Fest,
Naar den Fredløse meldte sig her som Gjæst.

Gudmund.

Du siger —! Hvad skal jeg tænke og tro?

Margit

(rækker ham Haanden).

At Frænder og Venner paa Solhoug bo!

Gudmund.

Men det, som Du nys —?

Margit.

Agt ikke derpaa.

Hør mig, saa vil Du det Alt forstaa. —
For mig er Livet en Nat saa sort,
Der er ei Sol eller Stjerne, —
Og Intet mægter min Kvide at fjerne;
Thi ak, jeg har byttet min Ungdom bort!
Mit freidige Sind jeg solgte for Guld,
Jeg hilded' mig selv i brogede Lænker;
Tro mig, saa klageligt Vederlag skjænker
Rigdom, naar Barmen er sorrigfuld!
Dengang vi var Børn, hvor var jeg da fro!
Vore Kaar var ringe, fattigt vort Bo;
Men rigt var Haabet i mit Bryst herinde!

Gudmund
(der ufravendt har betragtet hende).

Og Du selv var alt dengang den deiligste Kvinde.

Margit.

Kan være; men al den Lov og Priis
Jeg hørte, det blev til mit Livs Forliis.
Du maatte bort til de fremmede Lande,
Men alle dine Kvæder graved' sig ind
Dybt i mit Hjerte, dybt i mit Sind,
Og sløred' med Tanker min Pande.
Du havde sjunget om al den Lyst,
Der mægter at rummes i et Menneskes Bryst.
Du havde sjunget om det freidige Liv
Blandt Herrer og Fruer. Alt som bedst
Kom Beilere fra Øst og Beilere fra Vest,
Og saa — saa blev jeg min Huusbonds Viv! —

— Tro mig, der gik ikke lang Tid hen,
Før jeg maatte saa bitterlig græde; —
At tænke paa Dig, min Frænde, min Ven,
Det blev min eneste Glæde.
Hvor det tyktes mig tomt i Solhougs Hal
Og i alle de store Stuer!
Her gjæsted' os Riddere, Herser og Fruer,
Her sang mig til Ære saamangen Skjald;
Men der var ikke Een, som ret mig forstod,
Ikke Een, som fatted' min Jammer!
Jeg frøs, som sad jeg i Bjergets Kammer;
Dog værked' mit Hoved, dog brændte mit Blod!
Min Huusbond selv var mig aldrig kjær,
Hans Guld var Alt, hvad mig hilded';
Men talte han til mig, sad han mig nær,
Blev mit Sind af Kvide forvildet!
Og saadan har jeg levet i Aarene tre;
Mit Liv var en evig, en endeløs Vee.
Dit Komme rygtedes; vist Du kjender
Den Stolthed, som dybt i mit Hjerte brænder;
Jeg dulgte min Nød, jeg gjemte min Kvide;
Thi Du maatte mindst af Alle den vide!

Gudmund.

Og derfor var det, Du vendte Dig bort?

Margit

(uden at see paa ham).

Jeg tænkte, Du kom for at spotte min Vaande.

Gudmund.

Margit! kunde Du tro —?

Margit.

Nu kort
Og godt, der var Grund nok for Haande.
Dog Himlen være takket, nu er det forbi;
Jeg staaer ikke længer alene,
Om Barmen er jeg saa let og fri,
Som et Barn under Abildgrene!

(Pludselig forskrækket.)

Dog, hvad falder mig ind! Hvor kunde jeg glemme;
Alle Helgene see til mig naadigt ned!
Fredløs, sagde Du —

Gudmund.

Nu er jeg hjemme;
Nu lade mig Kongens Mænd med Fred.

Margit.

Men Du, som nylig stod høit i Agt,
Sig mig hvorlunde —?

Gudmund.

Snart er det sagt.
Du veed, jeg var i de franske Riger,
Da Kantsleren, Audun fra Hægrenæs, drog
Did fra Bergen med et fyrsteligt Tog,
At føre Prindsessen med Svende og Piger
Og Skatte til Norge som Kongens Brud.
Herr Audun var saa fager og prud,
Prindsessen var den livsaligste Kvinde.
Hendes Øie kunde bede den varmeste Bøn; —

De talte tilhobe, de hvisked' i Løn;
Hvorom? Det var svært at finde. —
Det var sig en Nat, jeg læned' mig tyst
Op imod Snekkens Side,
Mine Tanker stævned' mod Norges Kyst,
Alt med de Maager hvide.
Da hvisked' en Stemme bag ved min Ryg,
Jeg vendte mig om, — det var ham og hende!
De saae mig ikke, jeg sad saa tryg,
Dog kunde jeg Begge kjende.
Hun saae paa ham med et klageligt Blik
Og hviskede: „Ak, dersom Farten gik
Mod Syd til de deilige Lande,
Og var vi alene paa Snekken, vi To, —
Da troer jeg forvist mit Hjerte fandt Ro,
Da brændte vist ikke min Pande!" —
Han hviskede sagte, hun svared' ham kjæk,
Svared' med Ord, saa hede, saa vilde,
Jeg saae hendes Øine som Stjerner spille,
Hun sagde —

(afbrydende.)

Det greb mig med Rædsel og Skræk!

Margit.

Bliv ved!

Gudmund.

Jeg foer op; de Begge forsvandt;

Alene stod jeg paa Skibets Dæk, —
(tager en liden Flaske frem.)
Men hvor de havde siddet, denne jeg fandt.

Margit.

Og den?

Gudmund
(med dæmpet Stemme).

Den rummer en gaadefuld Saft;
En Draabe deraf i din Uvens Bæger, —
Saa sagtelig sygner hans Livsenskraft,
Og Intet i Verden ham hjælper og læger!

Margit.

Men sig mig —?

Gudmund (hviskende).

Den var for Kongen bestemt.

Margit.

Alle Helgene!

Gudmund
(idet han atter forvarer Flasken).

Troligen har jeg den gjemt. —
Tre Dage efter var Farten tilende.
Saa lønligt flygted' jeg med mine Svende;
Jeg vidste jo nok, i Kongens Hal
Vilde Audun listeligt volde mit Fald, —
Og saadan gik det.

Margit.

Nu er det forbi
Med al din Nød, nu er Alt ved det Gamle.

Gudmund.

Alt? Nei, Margit, dengang var Du fri.

Margit.

Du mener —?

Gudmund.

Jeg? Intet! Ak, lad mig samle
Mine Tanker, jeg er saa freidig og fro
Fordi jeg, som fordum, er hos Eder To.
Men sig mig — Signe —?

Margit
(peger smilende paa Døren til Venstre).

Hun kommer snart;
Hun maa jo pynte sig lidt for sin Frænde,
Og det er vel ikke gjort i en Fart.

Gudmund.

Jeg maa see, om hun endnu kan mig kjende.
(Gaaer ind til Venstre.)

Tiende Scene.

Margit (alene).

Margit.

Hvor han er fager og mandig! (Med et Suk.) Der er ikke megen Lighed mellem ham og — — (Hun rydder op ved Bordene o. s. v.)

Dengang var Du fri, sagde han; ja dengang! (Pause.) Det var en sælsom Fortælling, den om Prindsessen, som — hun havde en Anden kjær, og saa; — ja, disse Kvinder i de fremmede Lande, — jeg har hørt det før, — de ere ikke tamme som vi; de ræddes ikke for at gjøre en Tanke til Bedrift. (Tager et Bæger, som staaer paa Bordet.) Af dette Bæger drak Gudmund og jeg paa et frydeligt Gjensyn, da han reiste. Det er fast det eneste Arvestykke, jeg bragte med til Solhoug. (Sætter det ind i Skabet.) Hvor blid denne Sommerdag er, her er saa lyst herinde, saa lifligt har ikke Solen skinnet i tre Aar.

Ellevte Scene.

Margit. — Signe og Gudmund (fra Venstre).

Signe

(kommer leende ud af Døren og løber hen til Margit).

Ha, ha, ha! Han vil ikke tro, det er mig!

Margit

(smilende til Gudmund).

Seer Du, mens fjernt fra Bygden Du vandred',
Har ogsaa hun sig saa stærkt forandret.

Gudmund.

Tilvisse! Men at hun skulde — Nei, nei!
Det var dog aldrig faldet mig ind.
(Griber Signes Hænder og seer hende ind i Øinene.)
Og dog, dit uskyldige Barnesind
Læser jeg endnu i Øinene blaa;
Hvor kan jeg da længere tvivle derpaa!

Jeg maa lee, naar jeg mindes, hvor tidt jeg har
Tænkt Dig saalunde, som dengang jeg bar
Dig paa mine Arme; — da var Du et Barn, —
Nu er Du en Huldre, som kogler og gjækker.

Signe
(skjælmsk, idet hun træder tilbage og truer ham med Fingeren).

Ja, vogt Dig! Hvis Huldrens Harme Du vækker, —
Pas paa — hun hilder Dig i sit Garn!

Gudmund (afsides).

Næsten bæres mig for, som det alt var skeet.

Signe.

Men vent, Du har jo end ikke seet,
Hvorlunde jeg holdt din Harpe i Ære.
(Idet hun gaaer ud til Venstre.)
Nu maa Du mig alle dine Kvæder lære!

Gudmund
(afsides idet han seer efter hende).

Sprungen ud, som den fagreste Rosenblomme,
Der endnu var Knop ved Dagens Komme!

Signe
(kommer med Harpen).

See her!

Gudmund.

Min Harpe! saa blank som før!
(Slaaer nogle Akkorder.)
Der er endnu Klang i de gamle Strenge;
Nu skal Du ikke længer paa Væggen hænge.

Margit
(seer ud i Baggrunden).

Der kommer vore Gjæster!

Signe
(idet Gudmund indleder den følgende Sang).

Tys, stille! O, hør!

Gudmund
(synger).

1.

Jeg vandred' i Lien saa tung og saa ene,
De Smaafugle kvidbred' fra Busker og Grene;
Saa listeligt kvidbred' de Sangere smaa:
Hør til, hvordan Kjærlighed monne opstaa!

2.

Den voxer som Egen i Aarene lange,
Den næres ved Tanker og Sorger og Sange.
Den spirer saa let; i den flygtigste Stund
Fæster den Rødder i Hjertets Grund!

(Gaaer under Efterspillet op mod Baggrunden.)

Signe
(betragter ham drømmende og gjentager for sig selv, idet hun lægger Haanden paa Hjertet).

Den spirer saa let; i den flygtigste Stund
Fæster den Rødder i Hjertets Grund!

Margit (adspredt).

Talte Du til mig? — Jeg hørte ikke ret —?

Signe.

Jeg? Nei, vist ikke, jeg meente kun —

(Hensynker atter i Drømme.)

Margit
(halvt for sig selv).

Den voxer som Egen i Aarene lange,
Den næres ved Tanker og Sorger og Sange.

Signe (opvaagnende).

Du siger at —?

Margit
(farer med Haanden over Panden).

O, det var Intet! Kom, vi maa gaa vore Gjæster imøde.

Tolvte Scene.

De Forrige. — Bengt kommer med **Gjæsterne** fra Baggrunden.

Chor af Gjæsterne.

Over Tilje med Sang og Strengespil
I Gildestuen vi træde.
Guds Fred vi ønske den Frue mild,
Vi ønske baade Gammen og Glæde;
Gid altid en Himmel, saa lys som idag,
Over Solhougs Tag
Maa sig brede!

Anden Akt.

(En Birkelund, der støder op til Huset, hvoraf en Deel sees til Venstre. Fodstier føre op i Lien i Baggrunden. Til Høire i Baggrunden falder en Fos, hvis nederste Deel skjules af Fjeldstykker. Det er lys Sommernat; Vinduerne i Huset ere oplyste.)

Første Scene.

Chor af Gjæster (inde i Huset). Derefter **Knut** og **Erik**.

Chor
(udenfor).

Lad Fedlen klinge; ved Strengeklang
Træde vi Dandsen den Nat saa lang,
Hvor lystigt at trine paa Tilje!
Den Jomfru brænder saa skjær som et Blod,
Det er sig den Smaadreng, bold og god,
Han favner den væne Lilje!

(**Knut** og **Erik** komme ud fra Huset; Musik og Lystighed vedbliver under det Følgende at lyde dæmpet derinde.)

Erik.

Bare det ikke kommer til at angre Dig, Knut!

Knut.

Lad Du mig om det.

Erik.

Ja, ja, voveligt er det dog. Du er Kongens Foged; der udgaaer Herrebud til Dig at fange Gudmund Alfsøn, hvor Du kan komme over ham, og nu, da Du har ham lige i Næven, saa tilsiger Du ham dit Venskab og lader ham færdes frit, hvor det lyster ham.

Knut.

Jeg veed, hvad jeg gjør. I hans egen Stue har jeg søgt ham, og der var han ikke at finde. Og dersom jeg nu forsøgte paa at gribe ham her, mener Du da, at Fru Margit var tilsinds at give mig Signe til Hustru?

Erik
(langtrukket).

Nei, med det Gode blev det vel ikke, men —

Knut.

Og med det Onde gad jeg nødig gaa frem; Gudmund er jo ogsaa min Ven fra gamle Tider, og han kan gjøre mig Nytte. (Bestemt.) Derfor bliver det, som jeg har sagt; ikvæld skal Ingen her paa Gaarden vide, at Gudmund Alfsøn er fredløs, imorgen faaer han see at hjælpe sig selv.

Erik.

Ja, men Kongens Lov!

Knut.

Aa, Kongens Lov! Du veed ligesaa godt som jeg, Kongens Lov agtes ikke stort herinde i Bygderne; skulde Kongens Lov

gjælde, saa maatte mangen stout Karl iblandt os bøde baade for Bruderov og Manddrab. — Kom nu!

(De gaa ud til Høire.)

Anden Scene.

Gudmund og **Signe** (komme ned ad en Fodsti mellem Træerne i Baggrunden).

Signe.

O, tal, bliv ved, lad mig lytte dertil;
Det lyder som det væneste Strengespil!

Gudmund.

Signe, min fagre, min yndelige Lilje!

Signe
(med glad og stille Forbauselse).

Jeg, jeg er ham kjær!

Gudmund.

Det er Ingen som Du!

Signe.

Jeg skulde mægte at binde din Vilje,
Jeg skulde mægte at binde din Hu!
Ak, tør jeg tro Dig?

Gudmund.

Det tør Du forsandt!
Hør mig, Signe. Medens Aarene randt

Tænkte jeg trolig baade Vinter og Sommer
Paa Eder To, mine fagreste Blommer.
Men jeg kunde ikke ret mine Tanker forstaa;
Da jeg rejste, var Du som Alferne smaa,
Som Alferne smaa, der færdes i Skove
Og lege som bedst, naar vi drømme og sove.
Dog, da jeg trined' i Solhougs Stue,
Da forstod jeg mig selv tilfulde,
Forstod, at Margit var saa stolt en Frue,
Men Du, den Allerdeiligste blandt Ungmøer hulde.

Signe
(der kun halvt har lyttet til hans Ord).

Jeg mindes, vi sad ved Arnens Glød
En Vinterkvæld, — nu er det længe siden —
Du sang for mig om den Jomfru liden,
Som Nøkken havde lokket ned i sit Skjød.
Der glemte hun bort baade Fader og Moder,
Der glemte hun bort baade Søster og Broder,
Hun glemte bort baade Himmel og Jord,
Hun glemte sin Gud og hvert christent Ord.
Men tæt under Strande den Smaadreng stod,
Han var tilsinde saa mødig og mod;
Med Kvide han slog sin Harpes Strenge, —
Saa vide det klang baade lydt og længe.
Den Jomfru liden paa Kjærnets Bund
Vaagned' derved af sin tunge Blund,
Nøkken maatte slippe hende ud af sit Skjød,
Mellem Liljerne hen over Vandet hun flød;

Da kjendte hun igjen baade Himmel og Jord,
Da fatted' hun tilfulde baade Gud og hans Ord!

Gudmund.

Signe, min deiligste Blomme!

Signe.

Som hun
Gik ogsaa jeg i en drømmende Blund;
De gaadefulde Ord Du ikvæld har mig sagt
Om Kjærligheds Magt, har mig frydeligt vakt.
Aldrig tyktes Himlen mig før saa blaa,
Aldrig saa fager den Verden vide,
Mig tykkes jeg kan Fuglenes Røst forstaa,
Naar jeg vandrer med Dig under Lide.

Gudmund.

Saa mægtig er Elskov; — i Menneskets Bryst
Vækker den Tanker og Længsel og Lyst!
Men kom, lad os Begge til din Søster gaa ind.

Signe (undselig).

Du vil sige hende —?

Gudmund.

Alt bør hun kjende.

Signe (som før).

Ak, gaa da alene, — jeg veed det, min Kind
Vil derinde af Blusel brænde.

Gudmund.

Nu godt, jeg gaaer.

Signe.

Og jeg venter Dig her;

(Seer ud til Høire.)

Eller bedre — nede ved Elven, der

Hører jeg Knut Gjæsling, der er Piger og Svende.

Gudmund.

Der bier Du?

Signe.

Til Du har talt med hende.

(Gaaer ud til Høire.)

Gudmund

(gaaer ind i Huset).

Tredie Scene.

Margit (kommer frem bag ved Huset).

Margit.

I Stuen er baade Gammen og Glæde,
Fruer og Svende monne Dandsen træde.
Det blev mig saa lummert om Pande og Bryst,
Gudmund var ikke derinde.

(Hun aander dybt.)

Herude er det godt, her er det tyst,
Her svaler mig Nattens Vinde.

(Pause.)

Denne hæslige Tanke; — jeg kan ei forstaa —

Men den følger mig, hvor jeg end monne gaa!
Flasken — der rummer en gaadefuld Saft —
En Draabe deraf i min — Uvens Bæger,
Saa sagtelig sygner hans Livsenskraft,
Og Intet i Verden ham hjælper og læger!
(Pause.)
Vidste jeg, at Gudmund, — havde han mig kjær —
Da agted' jeg lidet —

Fjerde Scene.

Margit. **Gudmund** (kommer ud fra Huset).

Gudmund.

Margit, er Du der?
Hvi gaaer Du saa alene? Jeg har søgt Dig overalt.

Margit.

Derinde er lummert, herude saa svalt.
Seer Du, hvorlunde de Taager hvide
Sagtelig hen over Myren glide!
Her er ikke hverken mørkt eller lyst,
Det er midt imellem Begge. (Affides.) Ret som i mit Bryst!
(Høit).
Ei sandt, naar Du færdes i slig en Nat,
Du veed ikke selv, hvordan det er fat;
Men Du føler, der rører sig et gaadefuldt Liv
I Busk og i Blad, i Blomster og Siv!
(Med pludselig Overgang i Tanken).
Veed Du, hvad jeg ønsker?

Gudmund.

Nu?

Margit.

At jeg var
Huldren, som sidder i Lien derinde;
Hvor skulde jeg listigt min Trolddom spinde!
Tro mig —!

Gudmund.

Hvad fattes Dig, Margit, svar!

Margit (vedblivende).

Hvor skulde jeg kvæde, hvor skulde jeg klage!
Klage og kvæde baade Nætter og Dage!
(Med stigende Heftighed.)
Hvor skulde jeg lokke den freidige Svend
Gjennem Lierne grønne til Bjergets Kammer;
Der kunde jeg glemme al Verdens Jammer,
Der kunde jeg brænde og leve med min Ven!

Gudmund.

Margit! Margit!

Margit
(uden at høre paa ham).

Ved Midnatsstund
Sov vi i Lien den sødeste Blund;
Og rammed' mig Døden, naar Solen randt,
Hvor lystigt at dø paa slig Viis, ei sandt?

Gudmund.

Du er syg.

Margit
(med voldsom Latter).

Ha, ha, ha! Ak lad mig lee!
Lad mig lee! Det gjør mig saa godt!

Gudmund.

Jeg kan see,
Du har endnu det samme ustyrlige Sind,
Som fordum —!

Margit
(pludselig alvorlig).

Du maa ikke undres derover, —
Det er kun ved Midnat, naar Menneskene sover;
Om Dagen er jeg saa ræd som en Hind.
Og hvad er det vel Mere? Mindes Dig kun,
Hine Kvinder i fremmede Lande, — hun,
Den fagre Prindsesse, — see hun var vild;
Mod hende er jeg som Lammet mild.
At længes og hige hun voved' ei blot,
Hun pønsed' paa Daad, og see det —

Gudmund.

Det er godt,
Du minder mig derom; jeg vil ikke længer
Gjemme paa det, jeg saalidet trænger.
(Tager Flasken frem).

Margit.

Flasken! Du mener?

Gudmund.

Jeg gjemte den, fordi
Jeg tænkte med den at løse mig fri,
Hvis Kongens Mænd skulde komme mig nær.
Men alt fra ikvæld har den mistet sit Værd;
Nu vil jeg stride med Arm og med Sværd,
Byde Frænder og Venner op til det Sidste,
For min Frihed og Livet at friste.
See der! (Vil kaste den bort.)

Margit
(holder ham tilbage).

Nei, vent, lad mig faa den!

Gudmund.

Du vil?

Margit.

Sende den til Nøkken dernede.
Han har mig saa tidt forlystet med sit Spil,
Og sjunget mig mangt underligt Kvæde!
Giv hid! (Tager Flasken ud af hans Haand.)
Der er den!
(Lader som om hun kaster den ud i Fossen.)

Gudmund
(gaaer mod Baggrunden og seer ned i Dybet.)

Du kasted' den ud?

Margit
(idet hun skjuler Flasken og gaaer ned i Forgrunden).

Javist, Du saae jo —!
(Afsides.)
Nu hjælpe mig Gud!
Nu maa det briste eller bære!
(Høit).
Hør, Gudmund!

Gudmund
(nærmer sig).

Hvad vil Du?

Margit.

Eet maa Du mig lære.
Du maa tyde mig grandt det gamle Kvæde,
Som er gjort om Kirken dernede.
Det var sig en Frue og dertil en Svend,
Alt saa havde de hinanden kjær;
Den Dag de bar hende til Jorden hen,
Han blødede ved sit Sværd.
Hun jordedes syd under Kirkevæg,
Han stedtes til Mulde i Nord, —
Der trivedes fordum hverken Siljer eller Hæg
Alt i den viede Jord.
Men næste Vaar paa de Grave to
Der vorte de fagreste Liljeblommer;
Over Kirketaget saa monne de gro
Og grønnes tilhobe baade Vinter og Sommer.
Kan Du tyde mig det Kvæde?

Gudmund
(seer forskende paa hende).

Jeg veed ikke ret!

Margit.

Vel sandt, det kan tydes paa mange Sæt;
Men jeg troer nu den retteste Mening er:
Kirken kan ei skille dem, som har hinanden kjær!

Gudmund
(afsides).

Alle Helgene! Dersom — da er det paa Tide,
At hun faaer det Hele at vide!
(Høit).
Margit! Svar mig! Vil Du mit Held?

Margit
(i heftig Bevægelse).

Om jeg vil?

Gudmund.

Ja, jeg mener —

Margit.

Sig frem.

Gudmund.

Nu vel.
Du kunde gjøre mig saa rig og saa fro —

Margit.

Gudmund!

Gudmund.

Hør kun, jeg vil Dig betro —
(Stemmer høres udenfor til Høire; han afbryder pludseligt.)

Femte Scene.

De Forrige. Signe, Knut, Erik og flere **Gjæster** (komme fra Høire).

Knut
(endnu i Baggrunden).

Gudmund Alfsøn! Vent, jeg maa tale et Ord med Dig.
(Bliver staaende i Samtale med Erik, som under det Følgende gaaer ud til Venstre sammen med de øvrige Gjæster.)

Margit
(afsides).

Gjøre ham saa rig og fro, — hvad kan han andet mene end — (Høit.) Signe, kjære, kjære Søster! (De gaa samtalende op i Baggrunden.)

Gudmund
(afsides med et Blik til Margit).

Ja, saadan er det raadeligst; Signe og jeg maa herfra. Knut Gjæsling har jo viist sig som min Ven, han maa hjælpe mig dermed.

Knut
(sagte til Erik, idet denne gaaer bag ved Huset).

Gudmund er hendes Frænde, han maa tale min Sag. (Høit, idet han nærmer sig Gudmund.) Hør, Gudmund!

Gudmund
(smilende.)

Nu, kommer Du for at sige mig, at Du ikke længer tør lade mig gaa fri?

Knut.

Tør? Vær kun rolig for det; Knut Gjæsling tør Alt, hvad han vil. Nei, det er noget Andet; — Du veed jo, jeg gjælder her i Bygden for en vild, ustyrlig Karl.

Gudmund.

Ja, og hvis ikke Rygtet lyver, saa —

Knut.

Aa nei, Mangt og Meget kan jo være sandt nok; men nu skal Du høre — (De gaa i Samtale op mod Baggrunden.)

Signe
(til Margit, idet de nærme sig Forgrunden).

Jeg forstaaer Dig ikke; Du taler, som om en uventet Lykke var bleven Dig til Deel; hvad er det vel, Du mener?

Margit.

Signe! Du er et Barn endnu, Du veed ikke, hvad det vil sige at færdes i en evig Rædsel for, at — (Pludselig afbrydende.) Tænk Dig, Signe! at maatte visne og dø uden at have levet!

Signe
(seer forundret og hovedrystende paa hende).

Margit.

Ja, ja, Du fatter det ikke; — ligegodt.
(De gaa samtalende op i Baggrunden. Gudmund og Knut komme atter frem.)

Gudmund.

Nu, hvis det er saadan fat, dersom dette vilde Liv ikke huer Dig længer, saa vil jeg skjænke Dig det bedste Raad, som nogen Ven har i Eie: fæst Dig en fager Ungmø til Viv!

Knut.

See, see, og dersom jeg nu sagde Dig, at det er lige det Samme, jeg har tænkt paa idag.

Gudmund.

Held og Lykke da, Knut Gjæsling! Og nu maa Du vide, at ogsaa jeg —

Knut.

Du? Gaaer Du ogsaa med slige Tanker?

Gudmund.

Javel gjør jeg, — men Kongens Vrede — jeg er jo Fredløs.

Knut.

Ei, det skal Du lidet agte. Der er jo Ingen her paa Gaarden uden Fru Margit, som veed Besked derom, og saa længe jeg er din Ven, saa har Du En, Du kan lide paa. — Hør kun —! (Fortsætter hviskende, idet de gaa op mod Baggrunden.)

Signe

(til Margit, idet Begge komme ned i Forgrunden).

Men saa sig mig da —!

Margit.

Mere kan jeg ikke sige Dig.

Signe.

Da vil jeg være ærligere mod Dig. Men svar mig først paa Et; er der Ingen, som har sagt Dig Noget om mig?

Margit.

Om Dig? Nei, hvad skulde det være?

Signe (undselig).

Du spurgte mig imorges, hvis en Beiler red sig hid ikvæld?

Margit (afsides).

Det er sandt; Knut Gjæsling — skulde han allerede — (Høit.) Nu?

Signe.

Han er kommen! Dengang vidste jeg ikke, hvem Du mente; men nu, —

Margit.

Og hvad har Du svaret ham?

Signe.

O, det veed jeg ikke. (Kaster sig om hendes Hals.) Men Verden tykkes mig saa fager og rig fra den Stund, han sagde mig, at jeg var ham kjær.

Margit.

Men jeg fatter ikke, at Du saa snart — Signe! Du har jo neppe kjendt ham før idag.

Signe.

Ak, jeg forstaaer mig endnu saa lidet paa Kjærlighed; men det veed jeg, sandt er det, hvad der staaer i den gamle Vise:
„Den spirer saa let; i den flygtigste Stund
Fæster den Rødder i Hjertets Grund!"

Margit.

Lad saa være; nu har jeg ikke længer nødig at dølge Noget for Dig.

Knut
(til Gudmund, idet Begge komme ned i Forgrunden).

Det maa jeg lide; der er min Haand!

Margit (affides).

Tys, hvad er det?

Gudmund.

Og der er min! (Rækker Knut Haanden.)

Knut.

Men nu maa vi da ogsaa nævne hinanden, hvem det er —

Gudmund.

Godt! Her paa Solhoug, mellem alle de fagre Kvinder har jeg fundet den, som —

Knut.

Jeg ligesaa. Jeg fører min herfra endnu inat, hvis det gjøres Behov.

Margit
(der ubemærket har nærmet sig).

Alle Helgene!

Gudmund (til Knut).

Det Samme er ogsaa min Agt.

Signe
(der ligeledes har lyttet).

Gudmund!

Gudmund og Knut
(paa engang hvilskende til hinanden, idet de Begge pege paa Signe).

Der er hun!

Gudmund (studsende).

Ja, min!

Knut (ligesaa).

Nei, min!

Margit
(afsides, halvt forvildet).

Signe!

Gudmund (som før).

Hvad mener Du?

Knut.

Det er jo hende, som jeg vil —

Gudmund.

Hende? Signe er min Fæstemø for Gud!

Margit
(med et Skrig).

Hende var det! Nei, nei!

Gudmund
(afsides, idet han bliver hende vaer).

Margit! Hun har hørt Alt!

Knut.

Ei, er det saadan fat! Hør, Fru Margit, da har I ikke nødig at lade saa forundret; jeg skjønner det Hele.

Margit (til Signe).

Men Du sagde jo nys — (Fatter pludselig Sammenhængen.) Gudmund var det, Du mente!

Signe (forundret).

Ja, vidste Du ikke det! — Men hvad fattes Dig?

Margit.
(med næsten tonløs Stemme).

O, Intet, Intet!

Knut (til Margit).

Og imorges da I fik mit Ord paa, at jeg skulde holde mig rolig her paa Gaarden ikvæld, — I har da vidst, at Gudmund skulde komme! — Ha, ha! Bild Jer aldrig ind, at I kan drive Gjæk med Knut Gjæsling! Signe er bleven mig kjær; endnu før Middag var det mit ubesindige Løfte, som drev mig til at beile efter hende, — men nu —!

Signe (til Margit).

Han?! Det var Beileren, Du tænkte paa!

Margit

Stille, stille!

Knut (til Margit).

Fru Margit! I er hendes ældre Søster; et Svar skal I give mig.

Margit
(kjæmpende med sig selv).

Signe har alt kaaret sin Brudgom; jeg kan Intet svare.

Knut.

Det er godt, saa har jeg ikke mere at gjøre paa Solhoug! Men efter Midnat — mærk Jer det, da er Dagen tilende, da tør I nok see mig igjen, og saa faaer Lykken raade for, hvem der skal føre Signe fra Gaarden, han eller jeg.

Gudmund.

Ja, prøv Du kun, det skal koste Dig saa blodig en Pande.

Signe (ængstelig).

Gudmund! For alle Helgene!

Knut.

Vær spag, vær bare spag, Gudmund Alfsøn! Før Solen rinder skal Du være i min Magt — og hun, din Fæstemø, — (Raaber ud til Venstre) Kom, Erik, afsted til vore Frænder! (Truende, idet han gaaer.) Ja, vee Jer Alle, naar jeg kommer igjen! (Han og Erik gaa ud til Høire i Baggrunden.)

Sjette Scene.

Margit. Signe. Gudmund.

Signe (til Gudmund).

O, men saa sig mig, hvad skal alt dette betyde?

Gudmund (hviskende).

Vi maa Begge reise fra Solhoug endnu inat.

Signe.

Gud staa mig bi! Du vil —!

Gudmund.

Stille! Ikke et Ord til noget Menneske, ikke engang til din Søster.

Margit (afsides).

Hende, hende er det! Hende, som han knapt har tænkt paa før ikvæld! — Havde jeg været fri, saa veed jeg nok, hvem han havde kaaret. — Ja, fri!

Syvende Scene.

De Forrige. Bengt og **Gjæster** (fra Huset.)

Chor af Gjæster.

1.

Herude, herude skal Gildet staa,
Alt mens de Fugle blunde.
Hvor lystigt at lege mellem Blomster smaa
I Birkelunde.

2.

Herude, herude skal Lyst og Skjemt
Lyde fra alle Munde;
Al Kvide maa ende, naar Fedlen er stemt
I Birkelunde!

Bengt

See, saadan skal det være! Det maa jeg lide. Jeg er lystig, min Hustru ligesaa; og derfor skal I være lystige Allesammen!

En af Gjæsterne.

Og nu en Stevkamp!

Ja, ja!

En Anden.

Nei, lad være med det, det vækker kun Ufred i Laget. (Med dæmpet Stemme.) I drages vel til Minde, at Knut Gjæsling er paa Gaarden ikvæld.

Flere
(hviskende imellem hverandre).

Ja, ja, det er sandt — I mindes sidst da — Det er bedst at vogte sig.

En gammel Mand.

Men I, Fru Margit! Jeg veed Eders Slægt var altid sagakyndig, og I selv kunde mange vakkre Eventyr, alt imens I var Barn.

Margit.

Ak, jeg har glemt dem Alle tilhobe; men spørg Gudmund Alfsøn, min Frænde, han kjender et Eventyr, som er lystigt nok.

Gudmund (dæmpet).

Margit!

Margit.

Ei, hvilket klageligt Ansigt Du sætter op! Vær lystig, Gudmund! Vær lystig! Ja, ja, det falder Dig ikke saa let, kan jeg tro. (Leende til Gjæsterne.) Han har seet Huldren ikvæld, hun vilde forlokke ham; men Gudmund er en trofast Svend. (Vender sig atter til Gudmund.) Nu ja, Eventyret er ikke endt; naar Du fører din Hjertenskjær over Hei og gjennem Skove, saa vend Dig aldrig om, see Dig aldrig tilbage, — Huldren sidder bag hver en Busk og leer, og tilslut — (Med dæmpet Stemme, idet hun træder tæt hen til ham) kommer Du dog ikke længer, end hun vil. (Gaaer over mod Høire.)

Signe (afsides).

O Gud! O Gud!

Bengt
(gaaer fornøiet om mellem Gjæsterne).

Ha, ha, ha! Ja Fru Margit veed at sætte det sammen; naar hun først vil, saa gjør hun det meget bedre end jeg.

Gudmund (afsides).

Hun truer, jeg maa rive det sidste Haab fra hende, før bliver hun ikke rolig tilsinds. (Høit til Gjæsterne.) Jeg kjender et Kvæde, hvis det lyster Eder, saa —

Flere Gjæster.

Tak, Tak, Gudmund!

(Man leirer sig, deels siddende paa Stene, deels liggende i Græsset eller lænet op til Træerne. Gudmund staaer i Midten. Margit til Høire, Signe til Venstre.)

Gudmund (synger).

1.

Jeg red mig udi Lunde,
Jeg seiled' over Sø;
Det var sig i mit væne Hjem,
Der fæsted jeg min Mø.

2.

Det var den Alfekvinde,
Hun er saa led og gram:
Ret aldrig skal den Jomfru skjær
Til Kirken følge ham.

3.

Hør mig, Du Alfekvinde,
Lad fare den Besvær;
To Hjerter kan ei skilles ad,
Der har hinanden kjær!

En gammel Mand.

Det er et vakkert Kvæde. See, hvor de unge Karle skotte derhen. (Peger hen paa Pigerne.) Ja, ja, hver har vel sin, kan jeg tro.

Bengt
(gjør Mine til Margit).

Ja, jeg har min, det veed jeg vist, ha, ha, ha!

Margit (afsides).

Og at maatte lide al denne Spot og Spe! Nei, nei, nu maa den sidste Redning fristes.

Bengt.

Hvad fattes Dig? Mig tykkes, Du er saa bleg.

Margit.

Det gaaer snart over. (Til Gjæsterne, idet hun træder frem.) Det bæres mig for, som jeg nys sagde, jeg havde glemt alle mine Eventyr. Men jeg troer dog, jeg mindes et.

Bengt.

Retsaa, min Hustru! Kom med det!

Margit.

Næsten er jeg bange for, det vil lidet hue Jer; men det fager nu være.

Gudmund (afsides).

Alle Helgene, hun vil da vel ikke —!

Margit.

Det var sig en Ungmø fager og fiin,
Hun sad i sin Faders Gaard,
Hun sømmed' i Silke, hun sømmed' i Liin;
Saa lidet den Gammen forslaaer.
Hun sad saa ene med Sorrig og Gru,
Der var tomt i Hal og i Stue;
Den Jomfru liden var stolt i Hu,
Hende lysted' at vorde en ædelig Frue. —
Det var sig Bjergkongen, red han fra Nord,
Kom han tilgaarde med Guld og med Svende.
Trediedagsnatten hjemad han foer

Alt med sin Brud — med hende!
I Bjerget sad hun heel mangen Sommer,
Af Guldhorn kunde hun Mjøden tømme;
I Dalen trives de yndigste Blommer,
Hun sanked' dem kun i Drømme. —
Det var sig den Ungersvend bold og god,
Vel kunde han lege paa gyldne Strænge;
Det klang til Bjergets inderste Rod,
Hvor hun havde siddet saa længe.
Saa underligt blev hun tilsinde derved, —
Op sprang Fjeldets Port som en Bue!
Over Dalene laa Gud Faders Fred,
Og al den Herlighed kunde hun skue.
Det var som om nu, for første Gang,
Hun var vækket tillive ved Harpeklang,
Som om hun først nu forstod at finde
Den Rigdom, Livet slutter inde!
Og vel maa I vide, Hver og En,
At den, som er fængslet til Fjeldets Steen,
Kan løses saa let ved Harpeleg! —
Han saae hende bunden, hørte hun skreg,
Men han slængte sin Harpe bort i en Braa,
Heisede Silkeseilet i Raa,
Stævnede over den salte Sø
Til fremmede Lande med sin Fæstemø. —

(Med stigende Heftighed.)

Du legte saa fagert paa Strengenes Guld, —
Thi svulmer min Barm saa kjæk og fuld!
Jeg maa ud, jeg maa ud i de grønne Dale!

Jeg døer herinde i Fjeldets Sale! —
Han haaner mig kun! Han favner sin Mø,
Og stævner over den salte Sø!

(Fortvivlet.)

Med mig er det ude, Bjerget er lukket!
Solen lyser ikke mere, alle Stjerner er slukket!

(Synker afmægtig tilbage.)

Signe

(grædende, idet hun griber hende i sine Arme).

Margit! Min Søster!

Gudmund

(paa samme Tid).

Hjælp, Hjælp, hun døer!

(Almindelig Bevægelse blandt Gjæsterne.)

Alt med sin Brud — med hende!
I Bjerget sad hun heel mangen Sommer,
Af Guldhorn kunde hun Mjøden tømme;
I Dalen tripes de yndigste Blommer,
Hun sanked' dem kun i Drømme. —
Det var sig den Ungersvend bold og god,
Vel kunde han lege paa gyldne Strænge;
Det klang til Bjergets inderste Rod,
Hvor hun havde siddet saa længe.
Saa underligt blev hun tilsinde derved, —
Op sprang Fjeldets Port som en Bue!
Over Dalene laa Gud Faders Fred,
Og al den Herlighed kunde hun skue.
Det var som om nu, for første Gang,
Hun var vækket tillive ved Harpeklang,
Som om hun først nu forstod at finde
Den Rigdom, Livet slutter inde!
Og vel maa I vide, Hver og En,
At den, som er fængslet til Fjeldets Steen,
Kan løses saa let ved Harpeleg! —
Han saae hende bunden, hørte hun skreg,
Men han slængte sin Harpe bort i en Braa,
Heisede Silkeseilet i Raa,
Stævnede over den salte Sø
Til fremmede Lande med sin Fæstemø. —

(Med stigende Heftighed.)

Du legte saa fagert paa Strengenes Guld, —
Thi svulmer min Barm saa kjæk og fuld!
Jeg maa ud, jeg maa ud i de grønne Dale!

Jeg døer herinde i Fjeldets Sale! —
Han haaner mig kun! Han favner sin Mø,
Og stævner over den salte Sø!

(Fortvivlet.)

Med mig er det ude, Bjerget er lukket!
Solen lyser ikke mere, alle Stjerner er slukket!

(Synker afmægtig tilbage.)

Signe

(grædende, idet hun griber hende i sine Arme).

Margit! Min Søster!

Gudmund

(paa samme Tid).

Hjælp, Hjælp, hun døer!

(Almindelig Bevægelse blandt Gjæsterne.)

Alt med sin Brud — med hende!
I Bjerget sad hun heel mangen Sommer,
Af Guldhorn kunde hun Mjøden tømme;
I Dalen trives de yndigste Blommer,
Hun sanked' dem kun i Drømme. —
Det var sig den Ungersvend bold og god,
Vel kunde han lege paa gyldne Strænge;
Det klang til Bjergets inderste Rod,
Hvor hun havde siddet saa længe.
Saa underligt blev hun tilsinde derved, —
Op sprang Fjeldets Port som en Bue!
Over Dalene laa Gud Faders Fred,
Og al den Herlighed kunde hun skue.
Det var som om nu, for første Gang,
Hun var vækket tillive ved Harpeklang,
Som om hun først nu forstod at finde
Den Rigdom, Livet slutter inde!
Og vel maa I vide, Hver og En,
At den, som er fængslet til Fjeldets Steen,
Kan løses saa let ved Harpeleg! —
Han saae hende bunden, hørte hun skreg,
Men han slængte sin Harpe bort i en Braa,
Heisede Silkeseilet i Raa,
Stævnede over den salte Sø
Til fremmede Lande med sin Fæstemø. —

(Med stigende Heftighed.)

Du legte saa fagert paa Strengenes Guld, —
Thi svulmer min Barm saa kjæk og fuld!
Jeg maa ud, jeg maa ud i de grønne Dale!

Jeg døer herinde i Fjeldets Sale! —
Han haaner mig kun! Han favner sin Mø,
Og stævner over den salte Sø!

(Fortvivlet.)

Med mig er det ude, Bjerget er lukket!
Solen lyser ikke mere, alle Stjerner er slukket!

(Synker afmægtig tilbage.)

Signe

(grædende, idet hun griber hende i sine Arme).

Margit! Min Søster!

Gudmund

(paa samme Tid).

Hjælp, Hjælp, hun døer!

(Almindelig Bevægelse blandt Gjæsterne.)

Han drager vel ud i den Verden vide;
Jeg sidder igjen med min Huusbond, og da —
Mig vil det gaa som Blomsterne smaa,
Som den fattige Urt, som det knækkede Straa,
Jeg har kun at visne og lide. —
Jeg hørte engang om et blindfødt Barn,
Som voxede op i Leg og i Glæde;
Moderen spandt et Troldomsgarn,
Som mægtede Lys over Øiet at sprede.
Og Barnet skued' med undrende Lyst
Over Bjerg og Sø, over Dal og Kyst.
Da svigted' de koglende Kunster brat,
Og Barnet gik atter i Mulm og Nat,
Det var forbi med Gammen og Lege,
Af Sorg og Længsel blev Kinderne blege,
Det sygnede hen og leved' alle Dage
I en evig, en endeløs Klage! —
Ak, ogsaa disse Øine var' blinde
For Sommerens Liv og for Lysets Skjær —
(Springer op).
Og nu at sluttes i Buret inde!
Nei, nei, min Ungdom er mere værd!
Tre Aar af mit Liv har jeg offret ham,
Min Huusbond, men nu maa det briste!
Mægted' jeg længere Sligt at friste,
Maatte jeg være som Duen tam.
Her kjedes jeg tildøde af smaalig Kiv;
Gjennem Verden gaar der et bølgende Liv, —
Gudmund vil jeg følge med Skjold og med Bue,
Dele hans Fryd og mildne hans Kummer,

Vogte hans Fjed og værge hans Slummer;
At Folket skal undrende staa, naar de skue
Den bolde Ridder og Margit, hans Viv. —
Hans Viv! O, Fader, tilgiv, tilgiv!
Jeg veed ikke selv, hvad jeg taler!
Send mig din Fred, som læger og svaler!

(Pause.)

Signe, min Søster, hende jeg skulde
Lægge før Tiden i Mulde.
Og dog, hvem veed, hun er ung endnu,
Hun bærer ham vel ikke saa dybt i sin Hu.

(Tager den lille Flaske frem.)

I denne Flaske — med den jeg kunde —
Saa maatte min Huusbond for evigt blunde.

(Forfærdet.)

Nei, nei, den skal kastes paa Elvens Bund!

(Vil kaste den ud af Vinduet, men standser.)

Og dog, jeg kunde i denne Stund —

(Hviskende, med en vellystig Gysen.)

Hvad for en fristende, koglende Magt
Er der dog ikke i Synden lagt!
Mig tykkes den Lykke vinder i Priis,
Som maa kjøbes med Blod, med min Sjæls Forliis!

Fjerde Scene.

Margit. — **Bengt** (fra Baggrunden. Han er kjendelig berusét).

Bengt.

Seesaa, det var et Gilde, som vil spørges over hele Byg-

den. (Bliver Margit vaer). Naa, er Du der? Du er kommen Dig igjen, det maa jeg lide.

Margit

(der imidlertid har gjemt Flasken).

Er Porten lukket?

Bengt

(sætter sig tilvenstre).

Jeg har sørget for Alt; jeg fulgte de sidste Gjæster ned til Ledet. Men hvor blev Knut Gjæsling af ikvæld? — Margit, fyld mig Bægeret der, jeg er tørstig.

Margit

(fylder Bægeret, som staaer foran ham paa Bordet og siger, idet hun gaaer over til Høire med Mjødkruset.) Du spurgte om Knut Gjæsling.

Bengt.

Javist gjorde jeg! Den Praler! Jeg mindes nok, at han truede mig imorges.

Margit.

Han brugte værre Ord ikvæld, da han reiste.

Bengt.

Gjorde han? Det er godt; jeg vil slaa ham ihjel.

Margit

(smiler foragteligt).

Bengt.

Jeg vil slaa ham ihjel, siger jeg; jeg er ikke ræd for at

møde ti slige Karle, som han. Derinde paa Væggen hænger min Farfaders Øxe, Skaftet er indlagt med Sølv, og naar jeg kommer med den, saa — (Slaaer i Bordet og drikker.) Imorgen ruster jeg mig, jeg drager ud med alle mine Mænd og slaaer Knut Gjæsling ihjel. (Drikker igjen.)

Margit
(afsides).

At leve her med ham! O, Gud! O, Gud! (Vil gaa.)

Bengt.

Margit! Kom hid, fyld mit Bæger igjen. — (Hun nærmer sig. Han vil drage hende ned paa sit Skjød.) Ha, ha, ha! Du er vakker, Margit! Jeg holder af Dig!

Margit.

Slip mig! (River sig løs og gaaer med Bægeret over til Høire).

Bengt.

Du er ikke føielig ikvæld. Ha, ha, ha! Du mener det vel ikke saa ilde.

Margit
(sagte, idet hun fylder Bægeret).

Var det saa sandt det sidste Bæger, jeg skjænkte for Dig. (Vil gaa ud til venstre.)

Bengt.

Hør, Margit! Een Ting kan Du takke Himlen for, og det er, at jeg tog Dig tilægte, før Gudmund Alfsøn kom igjen. (Margit standser.) Ja, for hans hele Eie er ikke Tiendedelen saa stort som

min Fædrenearv, og dog er jeg sikker paa, han havde beilet efter Dig, dersom Du ikke havde været Frue paa Solhoug.

Margit

(med et Blik til Bægeret).

Troer Du?

Bengt.

Ja, det tør jeg sværge paa. Bengt Gautesøn har to kloge Øine i Panden. Men nu kan han jo tage Signe.

Margit.

Og Du troer, han vil —

Bengt.

Tage hende — Ja, siden han ikke kan faa Dig; men havde Du været fri, saa — Ha, ha, ha! Gudmund er ligesom de Andre, han misunder mig, at jeg er din Huusbond; det er derfor, jeg kan saa godt lide Dig, Margit! — Skjænk mig Bægeret fuldt, — til Randen! (Margit gaaer hen til Høire og gjør, som han siger.) Knut Gjæsling beilede jo efter Signe; men ham vil jeg slaa ihjel! Gudmund skal faa hende; det er en brav Karl. Tænk Dig, Margit! hvor godt vi skal leve sammen som Grander; om Sommeren drage vi paa Gjæsteri til hinanden, og om Vinteren sidde vi herinde i Stuen saa lang, Dagen er, hver med sin Hustru paa Skjødet, og drikke og snakke sammen om Løst og Fast. — Ha, ha, ha! I den første Tid vil vel Gudmund see lidt umildt til mig, naar jeg favner Dig; men det forvinder han vel snart, kan jeg tro.

Margit

(har under hans Ord stedse forraadt en stigende Sjælekamp; endelig tager hun Flasken frem).

Bengt
(uden at lægge Mærke dertil).

Naa, fyld mig Bægeret!

Margit
(afsides).

Dette er mere, end et Menneske kan bære! (Hælder Indholdet i Bægeret, kaster Flasken ud af Vinduet og siger:) Dit Bæger er fuldt!

Bengt.

Det er godt!

Margit
(gaaer mod Venstre, men standser kjæmpende med sig selv og nærmer sig atter Bægeret, som om hun angrede sit Forsæt).

Bengt
(leende, idet han lægger sig tilbage i Stolen).

Naa, venter Du paa mig? Gaa Du kun, jeg kommer snart efter.

Margit
(pludselig bestemt).

Dit Bæger er fuldt, der staaer det! (Gaaer hurtig ud til Venstre.)

Femte Scene.

Bengt. — Strax efter en **Huuskarl** (fra Baggrunden).

Bengt.

Jeg kan godt lide hende; det angrer mig ikke at jeg tog

hende tilægte, skjøndt hun ikke eiede mere Arvegods end Bægeret der og de Søljer hun stod Brud med. (Gaaer hen til Høire og griber Bægeret.)

Huuskarlen
(kommer forskrækket).

Herre! Herre! I skynde Jer ud det rappeste, I kan. Knut Gjæsling rider med et væbnet Følge op mod Gaarden.

Bengt
(sætter Bægeret ned).

Knut Gjæsling? Hvem siger det?

Huuskarlen.

Nogle af Eders Gjæster saae ham nede paa Veien, og saa drog de iilsomt tilbage for at vare Jer ad.

Bengt.

Godt, saa skal jeg da ogsaa —! Hent mig min Faerfaders Øxe! (De gaa ud i Baggrunden.)

Sjette Scene.

Gudmund og **Signe** (komme fra Høire.)

Signe.

Det maa da saa være?

Gudmund.

Den yderste Nød
Tvinger os.

Signe.

Ak, at drage
Som Flygtning fra Bygden, hvor jeg er født!
(Tørrer Øinene).
Og dog, jeg vil ikke klage;
Det er jo for din Skyld jeg drager afsted.
Gudmund! Havde Du Kongens Fred,
Jeg blev hos min Søster.

Gudmund.

Og næste Dag
Saa kom Knut Gjæsling med Sverd og Bue,
Og løfted' Dig op paa Gangerens Bag
Og gjorde Dig til sin Frue!

Signe.

Ak, lad os fly! Men hvor gaa vi hen?

Gudmund.

Ude ved Fjorden har jeg en Ven;
Han skaffer os et Skib. Over salte Vande
Seile vi ned til de danske Strande;
Der kan Du tro, det er deiligt at bo,
Der vil Du finde det fagert at bygge,
Der monne de yndigste Blommer gro
Alt under Bøgenes Skygge!

Signe.

Min arme Søster, Farvel, Farvel!
Som en Moder har Du mig vogtet og fredet,

Har ledet min Fod, har til Himlen bedet
Den frommeste Bøn for mit Held!
See, Gudmund! Lad os i dette Bæger
Drikke hende til; lad os ønske, at snart
Hendes Sind maa igjen vorde freidigt og klart,
Og at Gud hendes Kvide læger.

(Tager Bægeret.)

Gudmund.

Det vil vi; vi drikke tilbunds for hende.

(Stubsende.)

Nei, stands! Dette Bæger skulde jeg kjende!

(Tager det fra hende.)

Signe

Det er Margits Bæger.

Gudmund.

Ved Himlen! Ja,
Nu mindes jeg! Dengang jeg drog herfra,
Monne Vinen i Bægeret gløde;
Hun drak mig til paa et frydeligt Møde,
Men det blev hende selv til Sorg og Nød.
Nei, Signe! drik ikke Mosten sød
Af dette Bæger.

(Slaaer Vinen ud af Vinduet).

Vi maa afsted!

(Larm i Baggrunden.)

Signe.

Tys, tys, jeg hører Stemmer og Fjed!

Gudmund (lyttende).

Knut Gjæslings Røst!

Signe.

O, frels os Gud!

Gudmund.

Vær rolig! Vel skal jeg værge min Brud!

Syvende Scene.

De Forrige. — Margit (kommer fra Venstre).

Margit (afsides).

Hvad gjælder det? Er min Huusbond —?

Gudmund og Signe.

Margit!

Margit.

Gudmund og Signe! Er I her!

Signe.

Margit, kjære Søster!

Margit
(forfærdet, idet hun bemærker Bægeret, som Gudmund har beholdt i Haanden)

Bægeret! Hvem har tømt det?

Gudmund (forvirret).

Tømt —? Jeg og Signe, vi vilde —

Margit (fortvivlet).

Naade, Naade! Hjælp! De døer!

Signe.

Margit! O Gud! Hvad fattes Dig?

Margit.

Hjælp, Hjælp! Vil da Ingen hjælpe?

Ottende Scene.

De Forrige. — Første Huuskarl og senere Anden Huuskarl.
(Begge fra Baggrunden.)

Første Huuskarl.

Fru Margit! Eders Huusbond —

Margit

Han, har ogsaa han drukket —

Gudmund (afsides).

Ha, nu begriber jeg —!

Første Huuskarl.

Knut Gjæsling har fældet ham!

Signe.

Fældet!

Gudmund
(drager Sværdet).

Endnu ikke, vil jeg haabe. (Sagte til Margit.) Vær rolig! Ingen har drukket af Bægeret der!

Margit.

Da priset være Gud, som frelste os Alle! —
(Margit synker ned i en Stol til Venstre.)

Anden Huuskarl
(kommer og standser Gudmund, som vil ile ud).

I kommer for sildig! Herr Bengt er død!

Gudmund.

Altsaa dog fældet!

Anden Huuskarl.

Gjæsterne og Eders Folk har faaet Bugt med Voldsmændene; Knut Gjæsling og hans Mænd ere bundne; der komme de.

Niende Scene.

De Forrige. — Gjæster og **Huuskarle**, som føre **Knut Gjæsling, Erik fra Hægge** og flere af **Knuts Mænd** bundne mellem sig.

Knut
(bleg og stille).

Manddraber! Gudmund! Hvad siger Du til det?

Gudmund.

Knut! Knut! Hvad har Du gjort?

Knut.

Det var en Vaadesgjerning, det sværger jeg. — Han mødte mig i Svalegangen, der var mørkt derinde og saa hug jeg uforvarende til med Øxen.

Erik.

Det er Sandhed!

Knut.

Fru Margit! Kræv, hvad Bod I vil, jeg er rede til at betale den.

Margit.

Jeg kræver Intet; — Gud maa dømme os Alle. — Dog jo, eet kræver jeg, lad fare Eders onde Anslag mod min Søster.

Knut.

Aldrig skal jeg mere prøve paa at løse mit usalige Løfte. Tro mig, jeg skal bedre mig; bare ikke min gamle Moder — det gaaer mig meest til Hjertet. Gudmund! Skulde Du komme til Ære og Værdighed igjen, saa tal godt for mig hos Kongen.

Gudmund.

Jeg? Endnu før Daggry maa jeg ud af Landet —
(Stubsen blandt Gjæsterne. Erik forklarer dem hviskende Sammenhængen.)

Margit
(efter vexelviis at have betragtet Gudmund og Signe).

Og Signe vil følge Dig?

Signe
(nærmer sig bebende).

Margit.

Gud være med Jer Begge!

Signe.

Kjære Søster!

Gudmund.

Tak, Margit! Dog, lad os gjøre det kort. (Lyttende.) Tys! Jeg hører Hovslag i Gaarden.

Signe (ængstelig).

Der kommer Fremmede!

Tiende Scene.

De Forrige. — En Karl (fra Baggrunden).

Karlen.

Kongens Mænd staa udenfor; de søge Gudmund Alfsøn!

Signe.

O, Gud i Himlen!

Margit.

Kongens Mænd!

Gudmund.

Saa er Alt forbi! — O, Signe! At miste Dig nu, det var det Tungeste, jeg kunde friste.

Knut.

Nei, Gudmund! Dyrt skal Du sælge Livet; vi ere Alle rede til at slaa for Dig.

Erik (seer ud).

Det nytter ikke; de ere os for mandstærke.

Signe

De komme herind! O, Gud! O, Gud!

Ellevte Scene.

De Forrige. — Kongens Sendebud med Følge (fra Baggrunden).

Sendebudet.

I Kongens Ærind søger jeg Eder, Gudmund Alfsøn!

Gudmund.

Godt! Men jeg er skyldfri, det sværger jeg høit og dyrt!

Sendebudet.

Det vide vi Alle!

Alle
(uden de nys Ankomne).

Hvorledes?

Sendebudet.

Jeg har Befaling at byde Eder til Gjæst i Kongens Gaard; han skjænker Eder sit Venskab og rige Forleninger dertil.

Gudmund.

Signe!

Signe.

Gudmund!

Gudmund.

Men saa sig mig —?

Sendebudet.

Eders Avindsmand, Kantsleren Audun Hugleiksøn er falden.

Alle.

Falden!

Sendebudet.

For tre Dage siden mistede han Hovedet i Bergen. (Med dæmpet Stemme.) Han havde krænket Norges Dronning. (I dette Øieblik staaer Solen op og kaster sit Skjær ind i Stuen. Margit, der har siddet hensunken i sig selv, reiser sig og træder frem mellem Gudmund og Signe.)

Margit.

Saa følger Straffen i Brødens Fjed!
Skjærmende Engle, fromme og milde,
Har naadigt skuet inat til mig ned,
Og reddet mig, før det var forsilde.
Nu veed jeg, at Livet vil mere sige
End Jordens Gammen, end Verdens Rige;
Jeg har følt den Anger, den Rædsel vild,
Som kommer, naar Sjælen er sat paa Spil. —
Til den hellige Sunnives Kloster jeg gaaer.

(Gudmund og Signe ville tale.)

Stille! At rokke mig Intet formaar.

(Lægger deres Hænder sammen.)

Gudmund! før hende hjem som Brud;
Eders Pagt er from, den skjærmes af Gud!

Gudmund.

Signe, min Viv! — See Dagen rinder,
Det er vor unge Kjærligheds Dag!

Signe.

Mine bedste Drømme, mine fagreste Minder
Skylder jeg Dig og din Harpes Slag.
Min ædle Sanger! I Sorrig og Lyst
Slaa kun din Harpe, som bedst Du lærte;
Tro mig, der er Strenge dybt i mit Bryst,
Som skal svare Dig i Fryd og i Smerte!

Chor.

Over Jorden vogter Lysets Øie,
Værner kjærligt om den Frommes Fjed,
Sender Trøstens milde Straaler ned; —
Lovet være Herren i det Høie!

